

Izhaja trikrat na teden v šestih izdanjih, in sicer: vsak torek, četrtek in sobota, zjutranje izdanje opoldne, večerno izdanje pa ob 3. uri popoldne, in stane z uredniškimi izrednimi prilogami ter s „Kažipotom“ ob novem letu vred po pošti prejemana ali v Gorici na dom pošiljana:

Vse leto 13 K 20 h. ali gl. 6-60
pol leta 6 . 60 3-30
četrt leta 3 . 40 1-70
Posamične številke stanejo 10 Vit.

Naročnino sprejema upravištvo v Gosposki ulici št. 11 v Gorici v „Goriški Tiskarni“ A. Gabršček vsak dan od 8. ure zjutraj do 6. zvečer; ob nedeljah pa od 9. do 12. ure. Na naročila brez doposlane naročnine se ne oziramo.

„PRIMOREC“ izhaja neodvisno od „Soče“ vsak petek in stane vse leto 3 K 20 h. ali gl. 1-60.

„Soča“ in „Primorec“ se prodajata v Gorici v tobakarni Schwarz v Šolski ulici in Jellersitz v Nunski ulici; — v Trstu v tobakarni Lavrenčič na trgu della Caserma in Pipan v ulici Ponte della Fabbra.

SOČA

(Večerno izdanje.)

Uredništvo
se nahaja v Gosposki ulici št. 7 v Gorici v I. nadstr. Z urednikom je mogoče govoriti vsaki dan od 8. do 12. dopoldne ter od 2. do 5. popoldne; ob nedeljah in praznikih od 9. do 12. dop. Upravištvo se nahaja v Gosposki ulici št. 11.

Dopisi naj se pošiljajo le uredništvu. Naročnina, reklamacije in drugo reči, katere ne spadajo v delokrog uredništva, naj se pošiljajo le upravništvu.

Oglasi in postance

se računajo po petih vrstah, če tiskano 1-krat 8 kr., 2-krat 7 kr., 3-krat 6 kr. vsaka vrsta. Večkrat po pogodbi. — Večje črke po prostoru.

Naročnino in oglase je plačati loco Gorica.

„Goriška Tiskarna“ A. Gabršček tiska in zalaga razen „Soče“ in „Primorca“ še „Slovansko knjižnico“, katera izhaja mesečno v splošnih obsežnih 5 do 6 pol ter stane vsesletno 1 gl. 80 kr. — Oglasi v „Slov. knjižnici“ se računajo po 20 kr. petih vrstic.

Odgovorni urednik in izdajatelj Ivan Kavčič v Gorici.

Bog in narod!

«Gor. Tiskarna» A. Gabršček (odgov. lv. Meljavec) tiska in zal.

„Slovenec“ o unijatsstvu.

Sobotni „Slovenec“ je napisal o „skritih nakanah unijatskih agitatorjev“ dolg članek, katerega kratki smisel je ta, da tisti, ki vodijo to agitacijo, nočejo unije, ampak razkol, unijatsstvo jim je le palijativno sredstvo, resnična nakana jim je — apostazija. — V nasprotju s „Prim. Listom“ govori „Slovenec“ s častjo o sveti unijatski cerkvi, priznava, da grška unijatska cerkev je sveta, kakor je sveta armensko-unijatska, koptsko-unijatska, saj so vse le deli ene svete katoliške cerkve! To priznava, ali takoj na to pa zaide na kriva pota, ker podtika tistim, ki delajo za unijo, da agitujejo za razkol, za apostazijo.

„Slovenec“ ne ve navesti prav nič stvarnega, kar bi bilo proti stremljenju po staroslovenskem bogoslužju v sveti unijatski cerkvi, zato pa se poslužuje stavka, v katerem trdi, da naš narod ima od starine svoje bogoslužje (seveda meni latinsko). Že to je jako značilno, da pravi samo, da naš narod ima od starine svoje bogoslužje ter pri tem izpušča določilo: latinsko. Res je, da naš narod, kakor vsi Slovani, ki pripadejo katoliški cerkvi, imajo od starine svoje bogoslužje, to pa je bogoslužje s staroslovenskim jezikom, katero je dano njim od svete stolice v Rimu. Prav naravno je, da odgovarja unijatska cerkev s staroslovenskim bogoslužjem srčnim čutilom Slovanom, kakor odgovarja latinski obred onim romanskih narodov.

Ako torej stremimo po staroslovenskem bogoslužju, stremimo le po nečem takem, kar nam pripada po naravi in kar je dovoljeno po odredbah rimske stolice, torej ne stremimo po razkolu, po apostaziji! Proti temu dokazu pač ni ugovora, in toliko manj, ker grška unijatska cerkev je sveta kakor druge unijatske, saj so vse deli ene svete katoliške cerkve. In glejte! Sveta katoliška cerkev ima več delov, kar kaže, da taki deli so neobhodno potrebni; zato pa tisti Slovenci, ki se navdušujejo za unijatsko cerkev s staroslovenskim bogoslužjem, hrepene po tistem delu svete katoliške cerkve, kateri najbolj prija njihovemu verskemu čutu, kateri se jim zdi neobhodno potreben, da ostanejo pravi sinovi katoliške cerkve. Da ni

posegala naša hijerarhija toliko v politiko in usiljevala latinizatorstva svojim duhovnikom na vse sile, vsled česar jim je isto preslo v kri in meso, bi se bili katoliški duhovniki slovenskega, kakor sploh jugoslovenskega rodu, gotovo začeli ogrevati sami za staroslovensko bogoslužje ter bi bili Slovenci že zdavnaj — unijati. Nekaj takega je bilo čuti nedavno s Hrvaškega. Tako pa tlači naš narod v cerkvi latinizatorstvo tako, kakor izven nje tisti sloveči sistemi, po katerih nas vladajo.

In mi ob meji? Ali ne boli človeka srce, ko čuje, kaj počenjajo po katoliških cerkvah v Trstu s Slovenci, katerim odtegujejo tam slovensko besedo skoro huje nego po nekaterih c. kr. uradih? In ako se presodi, da se vse to godi, ne da bi se katoliški skof in knez potegnili za svoje slovenske ovčice, katerim se godi v nebo vpijoča krivica, ali ne nastane na to le jeden klic: Proč od teh ljudi! Ta klic je popolnoma opravičen, ker nikak rodoljub ne more trpeti, da bi se potujčeval naš narod v katoliški cerkvi od katoliških duhovnikov z vednostjo katoliškega skofa. Proč od takega sistema potujčevanja v cerkvi?

Proč — kam potem? Katoliška cerkev ima tudi unijo s staroslovenskim bogoslužjem. Ali ni naravno, da se je začelo misliti na to? In misli se in se tudi dela in tisti možje, ki delajo za to, imajo na srečo časovni in dušni blagor svojega naroda, ne pa razkol, apostazijo, kar si je izmislil latinizatorski „Slovenec“, ki v tem pogledu ni nič boljši od naših laskih „prijateljev“. Le-ti hočejo pri nas ob mejah ponekodi polastiti naš rod, kateremu pa „Slovenec“ brani izstopiti iz latinskega obreda in pristopiti uniji, v kateri bo varen proti skrtilim nakanam latinizatorjev.

Stremljenje po unijatski cerkvi v naših deželah je popolnoma opravičeno, in vsaki rodoljub mora isto le z veseljem pozdravljati, ker v istem se zrcali skrb rodoljubov, da ostane naše ljudstvo slovensko in ohranjeno katoliški cerkvi. In tako stremljenje se predrzne „Slovenec“ imenovati agitacijo za razkol, za apostazijo! Pa latinizatorjem se ni čuditi v takem pogledu! Kako so se trudili v poslednjem času v Gorici, da bi bili odbili zahtevo po popoludanski nedeljski službi božji v slovenskem jeziku! Kako latiniza-

torško je pisala „L'Ecc“! Tistega, ki je predložil prošnjo v imenu velikega števila Slovencev, so imenovali v nadškofjski palači hujskaca, in da ni bilo Riečan ter gibanja za prestop v unijatske cerkev, še današnji dan bi ne bilo v cerkvi na Travniku popoludanske službe božje s slovenskim jezikom ob nedeljah in praznikih! Tako pa jo je kardinal dovolil, s tem dovoljenjem pa tudi priznal, da katoliška cerkev je v Gorici na to stran zanemarjala mestne Slovence. Šele Riečanje je odločilo za Slovence ugodno!!

Delovanja za unijatsko cerkev ob naših mejah „Slovenec“ ne ustavi, zlasti ne s tako grdim podtikanjem, da se dela za razkol, za apostazijo. To le še podkrepi vse tiste rodoljube, ki so se zavzeli za stvar, da nadaljujejo svoje pričetno delo v vsestranski blagor našega naroda pod geslom: Naprej za Riečanje!

Dopisi.

V Gorici 27. marca. (Zakaj me ni bilo in kako dolgo me ne bo. — Dalje.) Prav gosto točo so torej spustili po mojih prečih, ker me ni bilo k tretji predstavi — „Sneguljčice“ in zaradi opazk v „Soči“, zakaj ni priobčila poslanega jej vabila. Jaz se ubogam malo brigam za klerikalno sodbo o mojem delovanju, o mojih idejnih in načrtnih, saj ve že vsak otrok, da drugega nego kletev ne more priti iz klerikalnih ust. Ko bodo ti ljudje hvalili moje delovanje, tedaj... pozor vi napredni duhovi! Ako torej piše klerikalni pisec, da bi bilo bolje, ako bi me sploh ne bilo v Gorici, jemljem sicer na znanje to pobožno željo, ki me pa potrjuje v zavesti, da sem za sedanjo odločilno prehodno dobo tu zares potreben. Ne čutim se prav nič ponižanega, kajti za sodbo kakega Čahejčka ali kateregakoli politikujočega klerikalnega zdražbarja se toliko zmenim kolikor za Čahejevo zadnjo velikonočno spoved!

Čudno pa zveni taka pisarija danes v Gredolčičevem glasilu. — Vitezki dr. Gregorčič je trdil še na „Sloginem“ obnemem zboru 25. maja 1899., da je slonelo vse političsko gibanje in delovanje na mojih ramenih, in ker sem bil do takrat skoro dve leti zadržan vsled rodbinske nesreče: da je tudi

„Sloga“ nekako zaspala. — In to je res! Od l. 1889. sem delal, skoro bi rekel: popolnoma sam, ter priporil Gregorčiču vse sedeže in časti, raz katere zdaj rabi svojo moč v to, da bi me moralno in materialno ubil ter spravil celo v zapor. Gospodje naj se kar ne spuščajo na to delikato polje, kajti meni ni prikrito ničesar ter morem razkriti resnico o vsakem koraku v našem narodnem življenju in napredovanju. Ni bilo pojava, da ni vznikel iz moje inicijative, in ako to ne: da ni bila meni prepuščena izvršitev, katero nalogo sem tudi vselej vpešno rešil. In čudo: glavni nasprotniki onim težnjam, onemu delu so bili prav tisti ljudje, ki danes hosano kličejo dr. Gregorčiču, ker se... je... poboljšal in spreobrnil...! Gospodje okoli „Gorice“ napravijo le uslugo svojemu oboževanemu voditelju, ako potegnejo plašč pozabljenosti čez vse, kar je bilo, kajti resnice utajiti ne bodo mogli nikdar! Preveč je dokazov in preogromno je prič, ki so z menoj občevali in delali in ki so tudi prav vsled tega krepki stebri narodno-napredne stranke.

Stara pesem je podlo besedičenje, da jaz tlačim narodne ideale v okove svoje kramarske politike...

Ako bi bil jaz količkaj kramarja, egoista, koristolovca itd., kakor me klerikalci tako radi slikajo... „ko jim tako kaže“ (— in ko kaže, sem pa revež, kateremu se niti par stotakov ne sme zaupati! —) tedaj bi bil jaz vse drugače postopal nego sem ter bi se ravnal po nauku, kateri mi je klerikalni stebri dr. Kos večkrat razkladal v prič. Rekal je: „Ako bi bil jaz na vašem mestu, bi bil samo tiskar in založnik, politiko pa bi lepo prepustil dr. Gregorčiču. Tako bi v Gorici ne imeli še druge tiskarne, ampak samo vašo, „Gorice“ bi ne bilo, marveč bi vsi naročali „Sočo“, vi bi tiskali tudi za vse cerkve in duhovne, vi bi se lepo smejali, ker bi se vam dobro godilo itd.“ — Tako je govoril dr. Kos večkrat in v navzočnosti raznih oseb. In res je vse to, kar je pravil! Ako bi bil jaz 18. aprila 1899. v onem dolgem razgovoru z dr. Gregorčičem postavil njemu na razpolago vse svoje moči, „Sočo“ s „Primorcem“ vred, pustivši dr. Tumo pastir, tedaj bi res ne bilo „Gorice“ in ne „Narodne tiskarne“, meni bi se gmetno veliko bolje godilo, kajti jaz sem najbrže edini, ki

Quo vadis?

Roman.

Poljski spisatelj Henrik Sienkiewicz. — Poslovenil Podravske.

(Dalje.)

»Na vsak način sem ti hvaležen,« nadaljuje Petronij. »Pošljem ti par čevljev, obšitih z biseri, kar v mojem ljubavnem jeziku pomeni: »Odidi!« Sedaj sem ti dvojnoter hvaležen. Prvič za to, da nisi vzela Eunikke, drugič pa, da si me rešil Krisotemide. Poslušaj me: pred sodoj imaš človeka, ki je rano vstajal, se okopal, se gostil, imel Krisotemido, pisal satire ter semtertje tudi prozo prepletal z verzi, ki pa se je dolgočasil kakor sam cesar ter večkrat se ni mogel ubraniti turobnih misli. Ali pa veš, čemu je to bilo? Radi tega, ker sem daleč iskal to, kar je bilo blizu... Zala žena je zmerom vredna toliko zlata, kolikor sama tehta; ženska pa, ki vrhu tega še ljubi, je sploh neprecenljiva. Take ne kupiš ni za vse zaklade Veresove. Zato pa govorim sam sebi to, kar pravim tudi tebi: napolnujem svoje življenje s srečo, kakor vrč z najboljšim vinom, ki ga daje zemlja, dokler mi ne omahne roka, dokler mi ne obledé usta. Kaj bode dalje, za to se ne brigam. To je moja najnovejša filozofija.«

»Njej si se uklanjal zmerom. To ni nič novega.«

»V njej tiči vsa moja tolažba, katera mi je poprej manjkala.«

Po teh besedah pokliče Eunikko, ki je prišla v beli opravi, zlatolasa, ne več kot sužnja, marveč kot boginja ljubezni in sreče.

On stegne proti njej roke ter reče:

»Pojdi!«

Pritekla je k njemu, sedla mu na kolena ter mu ovila roko okrog vratu in sklonila glavo na njegove prsi. Vinicij je zapazil, kako je njeno zalo lice zarudelo in so se ji pokrile oči z neko čarobno meglo. Tvorila sta skupaj zalo skupino ljubezni in sreče.

Petronij je segel z roko k plitki vazi, stoječ poleg nju na mizi, ter vzemši iz nje polno pest vijolic, jel jik sipati Eunikki na glavo in prsi. Na to pa je odgrnil tuniko z njenih ram ter rekel:

»Srečen on, ki je našel, kakor jaz, ljubezen takega bitja. Časih se mi zdi, da sva kakor dva bogova. Poglej odprta: ali je mogel Praksitel, ali Miron, ali Skopas, ali Lizija ustvariti kedaj kaj bolj mičnega? Ali ima Par ali Pentelikon podoben mramor, topel, rožnat in zaljubljen? Nahajajo se ljudje, ki poljubujejo robove váz, jaz pa rajši iščem razkošja tam, kjer ga istinito morem najti.«

Po teh besedah jej jame poljubovati vrat in ramena, ona pa se je tresla in oči so se ji zapirale pa zopet odpirale s izrazom neizrekljivega razkošja. Čez trenutek Petronij dvigne svojo glavo ter reče Viniciju:

»Pomisli sedaj, kaj so proti temu tvoji mračni kristijanje; ako pa le ne pojmiš te razlike, pa pojdi k njim... Ta prizor te ozdravi.«

Vinicij razširi nosnice, skozi katere je prodirala vonjava vijolic, napolnujoča vso sobo, ter obledi, ker mu pride na misel, da bi bilo to največje, bodisi tudi svetokradežno razkošje, ko bi mogel tako poljubovati Ligijina ramena, naj bi se potem tudi podrl ves svet. Takoj pa se spomni, kaj se godi v njem, ter se prepriča znovič, da tudi v tem hipu misli samo na Ligijo.

Petronij pa reče:

»Eunika, moja oboževana deva, zapovej, da nama priredé gostijo in venca na glavo.«

Ko je odšla, se obrne Petronij k Viniciju.

»Hotel sem jo oprostiti zoper njeno voljo, Pretor mi je skazal to uslugo, ne zahtevaje, naj bi bila Eunika pri tem navzoča. Toda ona tega ne vé, kakor jej je takisto neznano, da bo ta hiša in vsi moji biseri, izvemši moje drago kamenje, kadar umrem, njena last.«

Po teh besedah vstane, jame korakati po sobi ter reče:

»Ljubezen spreminja nekatere ljudi več, druge manj, pa je spremenila tudi mene. Nekdaj sem rad srkal vá-se vonjavo vrbe, toda vsled tega, ker ima Eunika rada vijolice, so se tudi meni prikupile, in od onega časa, ko je nastopila pomlad, diševa zgolj vonjavo vijolic.«

Konečno obstane pred Vinicijem ter ga vpraša:

»Ali ti, se li še zmerom maziliš z nardovo mastjo?«

»Daj mi mir!« odvrne mu mladi mož.

»Hotel bi, da nekoliko bolje pogledaš Eunikko, in govorim ti o njej samo radi tega, ker nemara tudi ti iščeš daleč to, kar je blizu. Nemara tudi pri tebi bije kje v tvoji spalnici za sužnje iskrono in zvesto srce. Priloži si tak balzam na svoje rane. Praviš, da te Ligija ljubi? Mogoče! Toda kakšna je ta ljubezen, ko se ti pa odreka? Mar ne pomeni to, da tiči v njej še nekaj močnejšega, nego je njena ljubezen? Ne, dragi moj! Ligija ni Eunikka.«

(Dalje pride.)

imam od boja gnotno škoda... In nova tiskarna je bila že kupljena, izšla je tudi že 1. števec „Gorice“, ko je bila meni ponujana sprava s pogojem, da se ločim od dr. Tume, toda jaz sem odločno odklanjal tako sramotno — kramarstvo! Dokazal sem pač, da postavljam na tarčo i svojo eksistenco, vse svoje imetje za — ideale, katerih nočem izdati! — Vsi ti ideali pa bodo imeli i v bodočnosti najkrepkejo zaslonbo v razširjenih listih „Soča“ in „Primorec“. In kakošna je ta moja „kramarska“ politika? Gotovo jedino ta, da sta lista aktivna! In to moram od somišljenikov naravnost zahtevati! Saj nimam v svoji blagajni one čudodelne mošnje, ki je vedno polna, pa naj se iz nje jemlje kolikor drago! Dalje zahtevam, da me rodoljubi podpirajo v vseh drugih podjetjih! Do teh zahtev imam pač vso pravico! Ne zahtevam „tiskovnega sklada“, kakor delajo klerikalci, dovolj mi je navadna kupčija: za pošteno blago pošten denar! — Kmalu bo 10 let, odkar imam tiskarno! In koliko je že natisnala slovenskemu narodu! Jaz pa živim v veliko večjih težavah nego takrat, ko nisem bil tako velik podjetnik in obrtnik. — Klerikalni poštenjaki, ki mi podtikajo vedno in vedno, ko jim to kaže, sebične namene, imajo v lepem „nauku“ svojega somišljenika dr. Kosa najlepši odgovor, — od mene pa zagotovilo, da: v svoji obrti, v svojih podjetjih hočem napredovati, da bodo čimdalje bolj cvela in se razvijala, narodu gotovo ne v škodo.

A. Gabršček.

(Konec pride.)

Iz bližnjih hribov. (Gonja proti našemu listu. — Kdo je pravi mož, kdo ni pravi mož?) — Nenavadno mrzla zima je bila letos v hriboh, a močni, gorki jug je nenavadno hitro razgnal mrzlo ozračje; gromelo je že pred sv. Jelerjem celo v visokih hriboh.

Kajpak, da vsakokratno vreme čudovito vpliva na voljo in misljenje človekovo! Če že zunaj gromi v tem nenavadnem, hladnem času, naj gromni tudi znotraj, v svetlišču, kjer je pač gorkejši zrak.

Potem se ni čuditi, da se je v čepovanski župnijski cerkvi razlegal na praznik sv. Jožefa s svetega mesta grom, kojega odmev je pretresal drob in obisti vernikov do razburjenja. Tamkajšnji g. nunc je pripravil svoje vernike v gorečem, gromovitem govoru na dobro velikonočno spoved. Tema govoru je bil: „Zivo naslikati vernikom, kdo je pravi mož, in kdo ni pravi mož?“ Ljudje so pač pričakovali, da jim g. nunc predstavi pred oči svetopisemske moze, svetnike z vzgledi njihovega pobožnega življenja. A glej prevaro! Po par besedah o pravem mostvu sv. Jožefa je krenil govor na politično polje, in nad polovico govora je bila politična. Ost gromovitega govora je bila obrnjena proti brezverskim listom in naprednjakom, brezvercem, ki niti nočejo verovati, da je Bog. Ožigosal je „Sočo“ kot najbolj umazan, brezverski list, ki pripravlja ljudstvo za pravoslavje (kje in kedaj?!), in čuje in strmite, ljudje božji, celo za protestantizem. Kedo se ne smeje?! Za to pa je „Soča“ brati smrten greh (!) vsled pastirskega lista prem. nadškofa Zorna (menda iz leta 1896!), in to dotlej, dokler se „Soča“ ne poboljša, ali dokler škof ne prekličje izdane prepovedi.

Evangelij v Vipavi in okoli Vipave.

Zgodovinska črtica na podlagi deloma še neznanih dokumentov.

Spisal V. A. Schmidt, evangeljski župnik v Gorici.

(Iz nemškega rokopisa poslovenil I. K.-č.)
(Dalje.)

Zadovoljni v svojih najglobljih vestnih vprašanjih so bili toliko bolj vestni tudi v poslih svojega zemskega poklica; držali so se besede: „Dajte torej, kar je cesarjevega, cesarju, in kar je Božjega, Bogu (Sv. Matevža Evang. XXII. Poglavlje, 21). Zvesto so delali kot tlačani svojih gospodarjev.

Le-ti so stali od tega gibanja popolnoma v strani. V Vipavi so bili baroni Lanthieri, gospodarji na „Baumkirchenturn“-u, Paradigo itd., na gradu „Leuttenburg“ baroni Chobenzl, oboji dobri katoličani, docim je bil Wolf pl. Schnitzenbaum jedini protestant; njegovo posestvo je tlačalo med onima prej imenovanih, ali je prebival di on sam v dolini, je negotovo.

Kakošno pa je bilo notranje življenje v tej novi evangeljski občini?

Vipava je bila takrat po svojem bistvu, izvzema nekaj malo samostojnih lastnikov

„Soča“ se ni poboljšala, ampak pohujšala, za to je ne smete brati, in vsak spovedanec mora zdaj velikonočni spovedi pod smrtnim grehom se spovedati, katere liste da bere.

Tako nekako je bilo jedro gromovitega političnega govora. Gospod nunc, kakor se nam pripoveduje, v novejšem času ne čita več „Soče“, ampak posnema vse ono iz „Primorskega Lista“, kateri prav krivično podtika „Soči“ propagando za pravoslavje in v poslednji dobi celo za protestantizem. Ni čuda torej, da ta gorski nunc, ki je prav Pavličevega kalibra, celo na svetem mestu resnico zavija in pači in „farba“ nevedno ljudstvo.

Pa vrnimo se k v začetku označeni temi nazaj: „Kdo je pravi mož in kdo ni pravi mož?“ Kolikor se je dalo posneti iz pol. govora, je po naziranju nunevega danes pravi mož, kratko rečeno, le oni, ki trobi v klerikalni rog, pravi možje so torej vsi klerikalni poredniki, če tudi so oženjeni možje, in danes prestavajo z mladimi, 20-letnimi dekleti, ali pa tudi če so svojemu bližnjemu nebroj krivic naredili. — Napredno misleči narodnjaki niso pravi možje, ako tudi vestno spolnujejo svoje stanovske, zakonske, družinske in krščanske dolžnosti.

Mimogrede omenjamo, da sta v tej župniji dve stranki, kakor sploh povsod, ki pa živita doma vedno v dobrih prijateljskih odnosajih. Dosedaj ni bilo zapaziti mej njima ne preprirov, ne sovraštva. Obstajalo je celo splošno mejsebojno spoštovanje. Če se pa z opetovanimi, tako neumestnimi političnimi govori s svetega mesta duhovi se bolj razburijo, da izgine dosedanji ljubljani mir iz dosedaj mirnega kraja, kdo bo temu kriv? Mari ne oni, ki je bil tje gori poslan v znamenju miru in ljubezni!?

Iz Št. Andreža. — Danes dne 25. marca so tukaj provizorično blagoslovili novo cerkev in tudi v nji prvokrat masevali. Notranja oblika cerkve je jako lepa, posebno lep je kor. Cerkev ni še popolnoma končana. Slikanje je le začasno. Orgelj sedaj se ni, ampak samo harmonij g. nadučitelja. Nove orglje bodo šele, kakor se čuje, za druge velikonočne praznike 1. 1902.

Nove orglje izdelujejo nekje v blaženi Italiji, ker po mnenju nekaterih možakov-narodnjakov naši narodni mojstri niso strokovnjaki v takih izdelkih. Križev pot bomo imeli tudi nov, ker stare podobe ne slišijo več naših molitev. Zvonik bodo tudi v kratkem zvišali po načrtu. Koliko bodo znašali stroški, bomo videli, kadar pregledamo bilanco, katere pa sedaj še ni. Davkoplačevalcem pa rečem: bodite potrpežljivi in ne godrnajte; kajti kedor ima, ta naj da, kedor nima, ne more. — Amen.

Iz komenske občine, dne 26. marca. — Kakor gobe po dežju se pojavljajo dopisi iz komenske občine v „Gorici“ in „Primorskem listu“. — Tu najdeš dopise iz Komna, Svetega, Preserja, Volčjigrada, Malidola itd. Poleg tega nahajaš dopise iz naših bližnjih občin kakor n. pr. iz Škrbine, Gorjanskega itd. — Človek bi mislil: v te vasi se je morala v poslednjem času sama inteligenca naseliti, ker je vendar prav dobro znano, da z malimi izjemami ni najti v vaseh komenske okolice tako zmožnih ljudi, ki bi

(„Eigenthümer“), izključna posest Lanthierjev. Kar je bilo poslopj, so tvorila ista, izvzema gori imenovana, ki so bila po večini last neke družine z imenom Distl, kakor se to razvidi iz arhiva grofa Lanthierja v Vipavi, množno hiš, ki se je raztezala okoli gradu. Vrsta je pričela pri nekdanjem „Baumkirchnovem stolpu“ („Baumkirchenturm“), ki se zove danes „Tabor“ — stara vrata Baumkirchnovega stolpa so še ohranjena — ter je segala do današnjega trga, na katerega sredini je stala sedanja župna cerkev. —

Priprosti, pošteni in zvesti, kakor so bili vedno Vipavci, ki so nosili znane kratke slovenske hlače-dokolenice s prevezami na obeh straneh, so bili tudi zanesljivi podaniki svojih gospodarjev. Storili so svojo predpisano „roboto“ ter dajali svojo „desetino“. V arhivih dekanije in grofa Lanthierja v Vipavi, kakor tudi v arhivu grada Leuttenburg, ter iz posameznih v privatni posesti se nahajajočih dokumentov je označena mera za „roboto“ in „desetino“ posameznih „podanikov“ natančno v 15. stoletje nazaj, kar se omenimo, v kolikor se tiče evangelija.

Izvencerkveno, meščansko življenje naših Vipavcev je moralo biti popolnoma neopo-

lahko v časopise pisali. Pa varaš se, dragi čitatelj, ako misliš, da prihajajo ti dopisi iz peres različnih oseb, ampak bodi prepričan, da to opravlja samo ena oseba, ki upliva na drugo, ki potem datira dopise iz različnih občin. Ta človek se nahaja v Svetem in ta je obče znani „klampin“ in drugi je njegov pristaš tam v Gorici, stanujoč v ulici „Via Signori“. — Ta dva delata zgago med nami; ta dva sejeta prepri, namesto da bi delala za mir in ljubezen. —

V zadnji števec „Gorice“ najdemo kar tri take dopise iz naše občine. Prvi je iz „Malega Dola“, drugi iz „Komna“ in tretji iz „Preserja“; pa gotovo je, da so vsi trije iz enega peresa. — Dopisu iz „Malegadol“ se mora človek čuditi, kajti tam ni človeka, ki bi čital kakšen časopis. Vasica šteje 20 hiš in so vsi kmetkega stanu. Sposobnosti nima nobeden za pisanje v časopise.

Ta dopisnik se zaletava v neko osebo v Komnu, ki je prav nedolžna glede dopisa v števec 22. „Soče“ od 21. febr. t. l., kajti ona oseba ni bila prav nič v dotiki z dopisnikom onega dopisa. Kar v dopisu iz „Malega Dola“ dopisnik piše o kravah, kosilu itd., zamolčim, ker jaz o tem nič ne znam in sem gledé tega neveden. Ako bode hotel, že dotični dopisnik odgovori. — Gledé trditve pa, da „bi smel naduti dopisnik“ vzeti klobuk z glave“ napram — „lumpu“, moramo najodločneje protestirati. Kaj je pa, ko „lump“, človek, ki piše nedolžnim možem anonimna pisma? Še več ko „lump“ je taki človek. Ako je kaj postenja v njem, naj se oglasi pri dotičnem, ki ga anonimno zasramuje in napada. Ker pa ima slabo vest, nadaljuje svoje hudobno delo. Torej ponavljamo — lump je tak človek. — „Krščanski“ mož ne hode tako postopal, kajti „krščanska vera“ tako ne uči, ampak ravno obratno. Nasa vera nas uči: potrpi, ako se ti krivica godi, in ne maščuj se! —

Temu piscu anonimnih pisem iz Svetega je neki podžupan komenski v st. resinstveni seji očital, da piše o n anonimna pisma. On je to tajil. Ko mu je pa podžupan potisnil pod nos anonimno pismo, zahtevajoč, naj priseže, da ni on tega napisal, ga je ru-dečica obšla do ušes, omolknil je, vzel klobuk in pobegnil iz občinske pisarnice. — In takemu možu, pravi dopisnik „Gorice“, naj se odkrivamo iz velikega spoštovanja.

Tako pisari mož v „Gorico“, ki bi moral vedno resnico učiti, govoriti in pisati. — Obzalujemo!

Na druge opazke v tem dopisu od „trebuha“ in „kruha“ ne odgovarjamo, ker so namenjene na krivo adresno. Tudi „me-sečna žetev“ je napačno adresirana, ker dotični ni s tem čisto nič kompromitiran. Tolčete, g. dopisnik, po konju, pa zadevate sedlo. —

O „križevem potu“ „Primorca“ govoriti z ozirom na dopis iz „Svetega“, ni moja naloga in tudi ne dolžnost, ker jaz o tem čisto nič ne vem. Prizadeti se že oglasi, ako se mu bode zdelo umestno. Na dopis iz „Komna“ pa le nekaj vrstic. „Narodno-napredna stranka“ ni prav nič kriva, ako kdo iz nje udov napravi kakšno pregreho. Ona za to ni odgovorna in celo zelo obzaluje taki čtu, ki je sedaj v rokah sodnije. Zato se čudimo, da zamore dopisnik ta čin dotičnih oseb oč-

rečno, kakor soglašajo na sploh vsi objektivni zgodovinski spisi v tem, da vhod evangelija v Avstriji je zaznamoval povsod kulturni in нравni napredek. Z izdelki izredno dvignjene obrtne pridnosti na vseh poljih trgovine in obrti je stopalo vsopredno sveže in živo proizvajanje na duševnem polju. Umetnost in znanost sta cveteli. Da omenimo le jedno: Na evangeljski soli v Gradcu je podučeval pozneje radi svojega evangeljskega veroizpovedanja pregnani astronom Keppler. Ferdinand II., pod katerim so preganjali protestante na najbrezobzirnejši način, je pozneje uvidel in pripoznal, kake neleteljive rane je zadal s tem svoji cerkvi.

O npravem življenju Vipavcev ni podrobnostij v naših aktih. Gotovo je moralo biti popolnoma nezadržljivo, ker v nasprotnem slučaju bi bil knez, kakor se je zgodilo pozneje, postopal proti njim ne samo radi vere marveč tudi radi njihovega življenja. Tudi se sklicujejo Vipavci v svojih prošnjah za prostost v veroizpovedanju vedno na svojo knezu izkazano zvestobo. Turške vojske so bile dokaz za to. Njihova meščanska in politična neomadeževanost je bila torej pripoznana na najvišjem mestu. Iz tega je razvidno, koliko

tati „narodno-napredni stranki“. Ako napravi zločin kdo od klerikalne stranke, ne bomo mi obsojali vso „klerikalno“ stranko, kajti vsaki posamezni je svojih zločinov sam kriv in tudi za to odgovoren. —

„Narodno-napredni“ nauki niso dovedli dotičnih — ali dotičnega — do čina, ki vsi obsojajo, kajti naša stranka ni nikdar tako učila. —

Gledé tega imamo mi „dobro vest“ in nas ta prav nič ne peče. Naj se dotični obsodi, ali naj se stranke pogodijo, nam je vsejedno. Še raje bi pa videli, da se pogodijo, oziroma, da razzaljivec prosi dotičnega gospoda odpustjenja in da mu ta v svoji velikodušnosti odpusti. — To bi dobro uplivalo na vse strani, kajti: „Blagor onim, ki odpustajo, ker njih je nebesko kraljestvo.“ —

Konečno prosimo dopisnika, da kedar strelja, naj strelja na pravo tarčo in naj ne strelja na namišljene, nedolžne osebe. Predno se strel spusti, je treba znati, ali je dotični kriv — ali ne. —

Tako gg. „Tonek“ in „Lojzek“.

Domache in razne novice.

Konec marca je tu, in s tem konec 1. četrtletja. Nasi gg. naročniki vidijo, kako točno in vestno izpolnjujemo mi svojo nalogo! Toda mi ne dobivamo nič zastoj: pošto, papir, delavce itd. moramo plačevati sproti. Zato potrebujemo tudi točnega plačevanja naročnine. Kdor je naš prijatelj, naj gleda, da plačuje naročnino naprej!

Dolžnikov je se mnogo. Vse tiste, ki so dolžni, pa lista več ne dobivajo, izročimo v izterjanje „Trgovsko-obrtnemu društvu“, ki se bo v slučaju potrebe posluževalo tudi sodne poti. Red mora biti!

Dva predloga državnega poslanca g. Oskarja Gabrščka v državnem zboru. — Poslanec O. Gabršček je stavil v seji dne 22. t. m. predlog radi lokalne železnice, ki se glasi tako-le:

Ko se zgradi, kakor se nameruje, bohinjska železnica, izloči se vsa gorenja soška dolina, po kateri se je nekaj pomikal ves promet po koroški državni cesti, od glavnega pogoja, pod katerim bi se mogla uspešno razvijati.

Ker pa nedostaja v našem Primorju, posebno v gorskem delu dežele, prav močno prometnih sredstev in s tem otežuje prevoz kmetijskih pridelkov, kar večini prebivalstva jemlje možnost, da bi se uspešno branila vedno rastoči konkurenci, stavljajo podpisani sledeči predlog, — ki naj se izroči brez prvega čitanja železniškemu odseku:

„Visoka c. kr. vlada se pozivlja, da zgradi železnico za lokalni promet od Sv. Lucije skozi Tolmin, Kobarid in Bovec do Loga“.

V isti seji je stavil g. poslanec gledé na uravnavo rek in potokov, na podporo cestnim odborom in povračilo po ujmah storjenih škod ta-le predlog:

„C. kr. vlada se pozivlja:

1. da pospeši izdelavo načrtov za uravnavo Soče ter hudournikov po vipavski dolini in da po ustavnem potu zaprosi za uravnavo potrebne zneske;

2. da izposluje po ujmah prizadetim cestnim okrajem zadostnih podpor;

3. da nemudoma ukaže potrebne pozvedbe o škodah, storjenih po ujmah, ter da plača ugotovljene škode.“

Dr. Gregorčič je podal prav isto snov v obliki interpelacij.

„Trgovsko-obrtna zadruga“ je imela v nedeljo drugič izredni občni zbor, katerega se je udeležilo 41 članov z blizu 1000 de-

je držati o tako pogostoma priljubljenih nasprotnih trditvah, da za časa reformacije je vladal nered in nečistost.

Da so se oklepali Vipavci posebno trdno evangelija, sledi iz tega, ker iz njih srede sta se rodila znamenita moza evangeljske cerkve, Sebastijan Krell in Matija Trost. Krell (pisano tudi Crel in Crelius) je bil rojen 1. 1538. v Vipavi ter je studiral — po življenjepisnih črticah umrlega jako dobrega poznavatelja zgodovine reformacije na Kranjskem in slovenskega verskega slovstva 16. stoletja, Th. Elze, evangeljskega župnika v Ljubljani — v Jeni, je bil učencec in „ammanuensis“ slovečega Ilirca Matije Flacius (Vlačić), katerega je spremljal na begu v Regensburg. 1563. je bil evangeljski župnik v Ljubljani, 1565. pa naslednik Primoža Trubarja v evangeljski skofijski službi istotam. Znal je jako dobro hebrejski jezik. Med drugim je izdal „Catechesis slavica“, mali katekizem. Bil je slabotnega telesa ter je umrl že dné 25. decembra 1567. v Ljubljani. On je spenil nekaj lepih slovenskih evangeljskih cerkvenih pesmij; o teh pozneje. Zapustil je udovo Ano in jedno dete, o katerih pa ni dalje nič znano. (Dalje pride.)

leži. Zbor je bil sklepčen. Pravila so se premenila po predlogu ravnateljstva z jednim dodatkom prof. Znidarčiča. Vsi sklepi so bili soglasni.

Skusnja 3 let je namreč pokazala, da so nekatere premembe nujno potrebne, ako hočemo, da bo vse delovanje praktično, koristno na vse strani in ob enem vedno do pike v smislu pravil. Klerikalci lahko piskajo na pravila, ne da jih kdo za to tira pred sodnika, no mi liberalci moramo paziti, da se ravnamo točno po pravilih. Zato je prav, da so se konečno sprejele nekatere neobhodne potrebne premembe. Kakor hitro bodo nova pravila vpisana v trgovski register, bo redni letni občni zbor.

Predsednikom, častnega odbora za kanalski okraj je izvoljen g. Miha Zega, župan v Kanalu, podpredsednikom pa gosp. Luka Lovišček, župan v Ajbi.

Goriškemu Sokolu so darovali g. Ivan Reja, krmar v Gorici, 4 krone, vesela narodna družba v Gorici pa 10 kron z naslovom:

S tenorskim „listelnom“ je rjul „Mi-mi“ tam v „grand hotelu“ pri „Kikiri“.
In drugi „kroftno“ zraven pritskidi pa krone deset „Sokolu“ darovali.
To vse prekrasni storil je „Mi-mi“ tam v „grand hotelu“ pri „Kikiri“.

Za Glasbeno in pevsko društvo. — Zadnjič izkazanih 20 K je daroval g. Ivan Hausner v znak zahvale za ginljivo petje rajnemu g. Deklevi. Hvala lepa!

Temu društvu je določenih od nekkih strani več darov, da si kupi nov glasovir in harmonij najnovejše vrste. Na jesen si najame tudi prostore za — redno solo: v glasbeni teoriji, v petju, na klavirju in goslih. Društvo hoče torej skrbeti za glasbeno izučen naraščaj, da bomo imeli i svojo narodno godbo ali tudi več njih! — Pač krasen namen! Vstrajno dalje!

Pevske vaje moškega zbora so ob ponedeljkih, sredah in petkih ob 8. zvečer v Sokolovi telovadnici. Včeraj je bilo 46 pevcev in pevk. To stevilo se utegne še pomnožiti.

Za izdajo in izročbo tovorin na glavnem poštnem uradu bo odprto od 3. do vstevsi 8. aprila tega leta do sedmih zvečer, namesto do šestih, kakor navadno, kar se s tem daje na splošno znanje.

Se ga ne bo. — Iz Šebrelj nam pišejo: „Našemu g. župniku je spravila menda naša posojilnica aparat pameti precej v nered.“

Te dni je dal oklicati po obč. slugi, poslušajte, kaj: „Oni, kateri je pisal dopis iz Šebrelj v „Soči“, naj gre koj h g. župniku, da se zmenita, kaj in kako. V slučaju, ako ne gre, bo kaznovan po § 493.“ Kaj ne, jako premetena, a otročja logika: „Ako ne dojdeš, bos tepen!“

Naš gosp. župnik je sicer jako dober človek; o nas pa misli se vedno, da smo zrelji za „Slov. večernice“, o čemur se pa malce moti. — Torej ga se ne bo v Gorici! Oviru ga posojilnica, ovirajo ga občinske volitve, sedaj pa mora iskati se „krivca“, ki je pisal v „Soči“ o neredih njegove posojilnice. — Lepo se pripravljaj ta mož za novo, prevažno službo v Gorici!

Ta je pa dobra! — Na Grčini v gostilni g. Fr. Winklerja so sedeli trije solkanski fantje, kateri so se kregali z gospodarjem radi racuna. Gospodar je poklical na pomoč tri sosednje mladeniče, in nastal je pretep med njim. Solkanci so sli potem domu, in srečali na potu kromberskega vikarja Pahorja, katerega so ozmerjali. To smo povedali na kratko tudi mi v „Soči“ v terek, kakor smo čuli to reč od nekega kmeta iz Kromberga. — S daj pa prihaja „Gorica“ na dan s trditvijo, da tisti pretep je sad — čujte! — „narodno-napredne omike!“ Najbrže bo „Gorica“ odslej prakticirala to, da bo vselej, kadarkoli se bodo kje topli kmečki fantje, trdila, da tisti pretep je sad „narodno-napredne omike“, ako se pripeti kod kaj dobrega in odobravanja vrednega, pa poreče, da tako delajo njeni pristaši! — Ta je res dobra in prav odgovarja intencijam klerikalne besede: slikati vse tiste ljudi, ki store kaj napačnega, za naprednjake, drugače pa za klerikalne pristase. — No, no, močri gospodje, le počasi! Le pomislite, kadar kaj takega pišete ter „narodno-napredno omiko“ jemljete kar iz zraka, ali so čisti pragovi vaših pristašev ali ne? Pomislite na svoje hudodelce ter na zegnane pretepace!

Dostavek. Nam se ne zdi vredno, spravljati vse take reči v javnost, ker pri nepelostih, katere provzročajo od nunccev nauhujskani ljudje, se bojimo, da se bodo slučajji razprtiji le še ponavljali. Seveda, pretepi, kakor na Grčini, ne tijejo sem. — Da nam res ni do tega, dokazemo takoj. Mi dobro vemo, da znani tomajski kapun, Gerne ml., je udaril g. Macarola pri občinski seji za uho ter je bil za to kaznovan na 3 dni zapora ali 30 K globe. To je gotovo jako grodanje, katero je pristen sad klerikalne omike. Kaj take sardove bo nam rodila klerikalna omika?! — Razlika gledé na take razprtije med nami in klerikalci je ta, da mi smo posvarili ljudi, naj se varujejo razprtij, v glavnem naj se ne dajo speljavati na kriva pta od klerikalnih hujskačev, kateri preže, kje bi koga spravili v navskrižje s kazenskimi paragrafi, „Gorica“ pa tega ni storila, ker gospodje krog nje in politikujoči nunci v cerkvi in zvnaj nje kar naravnost hujskajo svoje podprenike zoper naprednjake, „Gorica“

potemtakem odobrava razdivjanost svojih ljudi, mi pa obsojamo vsako tako razprtijo.

Ondrčkov koncert bo torej jutri večer v Dreherjevih prostorih. — Priporočamo rojakom v mestu in bližnji okolici, da gredo v obilni meri poslušat slavnega češkega umetnika. Gotovo bodo deležni krasnega užitka! — Pokazimo, da znamo ceniti umetnost bratskih slovanskih narodov! — Ako se ni Slovenci ne udeležimo v prav obilem številu, kdo pa? Ali bomo pričakovali to od Nemcev in Italijanov? In vendar jih gre veliko — edino radi umetnosti, katero ljubijo! Torej: jutri k Dreherju!

Strahno se jezé naši kleri-„kavci“, ker gre po deželi blizu 3000 iztisov našega „Primorca“. Poleg tega gre vsak teden nad toliko „Soče“. — Nič ne pomagajo vse hujskarije v cerkvah in spovednicah: naših dveh listov se vkljub temu čita mnogo več nego klerikalnih. No, tudi vsi „kavci“ hlastno beró „S.“ in „P.“ — Mi jim želimo dober tek! Naši somišljeniki naj pa dalje pridno širijo oba naša lista, posebno „Primorca“, ki je prav dober kup tednik. Naprej!

„Goriška tiskarna“ A. Gabršček dovršuje v tisku ta dela:

1. Slovensko-ruski slovar. Stavil prof. M. Hostnik. Delo bo obširnise nego prvi rusko-slovenski del. Cena tudi temu drugemu delu bo jako nizka, tako nizka, kakor ni noben slovar v drugih jezikih.

2. Slovenska slovnica za Ruse je že dovršena in čaka le še, da pojde s slovarjem skupaj v svet.

3. Ruska antologija iz zapuščine dekana Vesela; konečno redakcijo je prevzel pesnik g. Ant. Askerc. Delo bo obsežno. Zastopani bodo prav častno vsi boljši ruski pesniki.

4. Venec slovanskih povestij, knjiga četrta. Obsegala bo na 18 tiskanih polah prav krasnih povestic in črtic, največ ruskih.

5. Vstajenje, veliki roman grofa Leva Tolstega. Doslej je izšlo že 5 snopičev, kmalu bo dotiskan 6, a sledila bosta še dva ali trije. Vs roman bo obsegal toje 8 do 9 snopičev, katere dobé naši naročniki za 1 gld. 20 ali 1 gld. 35 kr. v hišo. Tako po ceni ni izšel noben prevod tega slovečega dela.

Prosimo uredništva tem književnim podjetjem prijaznih listov, da bi ponatisnila to naznanilo.

Veliki kmetijski shod v Cerknem se bode vršil v nedeljo dne 31. po večernicah v tamonjhi ljudski šoli. Razmere so nanesle, da je kmetijska zadruga v Cerknem brez-pogojno prisiljena, sezidati si „gospodarski dom“, postop, e, ki naj obsega novo mlekarico in se vse za njo potrebno. V očigled te za obstanek in ugodni nadaljni razvoj te zadruge tako važne potrebe vabim vse kmetovalce iz Cerknega in cele okolice, da se udeleže napovedanega kmetijskega shoda.

M. Ivančič.

Za „Šolski Dom“ se je nabralo v gostilni „Alla Colomba“ — na predlog gosp. Ivana Reja, lastnika, 2 kroni; tej svoti dodal Anton Damjanič se 1 krono. „Nekdo“ iz Šebrelj daruje K 6-06. — Skupaj 9-06 krone.

Listneca. — Gg. dopisnikom: Prosimo potrpljenja. Vse, kar je rabljivo, pride na vrsto. — Gosp. „P.“ i vaščan! Dopisa smo prav veseli ter ga tudi priobčimo in se vam priporočamo za nadaljnje sotrudištvo. Posebno nas veseli, da se krog mladih dopisnikov tako lepo širi!

Razgled po svetu.

Državni zbor. — V seji 26. t. m. so razpravljali o predlogu poslanca Steinwenderja, ki se tiče spremembe zakona o davku na rente. Predlog so odstopili odesku v posvetovanje; odsek ima poročati tekem 24 ur.

Potem so začeli razpravljati o načrtu za skupne sirotinske blaginje. Minister pravosodja je povsilarjal človekoljubnost take ideje. — Čehi so se včeraj pritoževali radi postopanja predsednika z nemškimi interpelacijami. Po razgovorjanju sem in tje so presli zopet v razpravo o sirotinskih blaginjah.

Spinič je interpeliral radi rabe hrvaškega jezika po sodnjah v Istri. — Ba-reuther in drugovi so zohtevali, da se odpravi prej § 14., nego se preide do volitev delegacij. Predlog je bil odklonjen.

V sinočni seji je bila volitev delegatov. Za Istro je izvoljen delegatom Rizzi, namestnikom Bartoli, za Trst Acquaroli, namestnikom Bisevi, za Goriško-Gradišcansko pa Lenassi, namestnikom Antonelli. Torej bodo zastopali primorske dežele le Italijani! — Danes je zopet seja.

Pogajanja kvotnih deputacij. — Tekom tega tedna se snideta na Dunaju avstrijska in ogerska kvotna deputacija, da se pričneta pogajati o določitvi kvote za prihodnjo jednoletno dobo. Pogajanje kajpada tudi sedaj ne bo imelo nobenega vspeha. Avstrijska kvotna deputacija se je sosla že v soboto k prvi seji, da določi podlago za bližnja pogajanja. S petimi proti štirim glasovom je propadel predlog delegata Povsata, naj se vzame za podlago razmerje 62 : 38, obveljal pa je nasvet poročevalca Beera, naj so prično pogajanja na podlagi dosedanje kvote 65 : 4 : 34 : 6. Sicer, je rekel dvorni svetnik Beer, odložim poročevalstvo. Tej

grožnji se je večina udala. S podlago, kakoršno zahteva Beer, se naravnost vsakega Mažarom, ki bodo zahtevali znatno znižanje dosedanje kvote.

O bodočnosti Avstrije je napisal ruski publicist jako zanimiv članek, v katerem piše: „Ako dovoli Rusija, da zagospodujejo Nemci v Pragi in na Dunaju, potem je vlada Nemcev ob Dunaju zagotovljena. Ako pa imajo Nemci v svojih rokah Dunav, potem so oni „gospodarji-Carigrada in Male Azije. Težišče leži v podunajski nizini; tu mora upotrebiti Rusija svoj vpliv, sicer ostanejo njeni napori v Carigradu brezvspešni. Brez solidarnosti z zahodnimi in južnimi Slovani je ruska politika nezmiselna. Ali naj Rusija podpira avstrijske Slovane ali pa bode morala zapustiti Evropo. Ako pa zapusti Evropo, se bo morala odreči vsej zapadni Aziji.“

Na Ruskem ne ponehavajo dijaški nemiri, marveč se širijo, in najbrže bo še tim huje, ker so se odločili postopati proti njim najbrez-obzirnejše ter jih zapirajo kar po vrsti. Tako se tuje z jedne strani, z druge pa, da vlada namerava odpraviti določbo, po kateri se dijaki za kazen vlikajo v vojske. Glavnim krivcem na vsem tem jako nevarnem gibanju smatrajo Pobiedonosceva, ki je nazadnjak prve vrste, ali ima velik vpliv pri carju.

Kitajsko. — Sedaj je na dnevnem redu vprašanje gledé Mandžurije, katero ima Kitajsko odstopiti Rusiji po medsebojnih dogovorih. Rusija ostaja trdovratno pri tem, da tajne topogledne pogodbe brigajo le Rusijo in Kitaj. Druge velevlasti se temu upirajo ter hočejo vedeti, kako je s to stvarjo, ali Rusija odreka, dati na vednost dogovor. Kitajski dvor se je baje v zadnjem času odločil, pogodbe ne podpisati.

V Južni Afriki. — Angležem se je posrečilo blizu Ventersdorpa premagati 1500 Burov, katere so pognali v beg, ujeli kakih 140 ter uplenili mnogo orožja in streliva. — Sedaj vemo definitivno, da vsa pogajanja so sla v zrak, odkar je tudi general Botha izrekel Angležem svoj odločni: ne.

Ravno. — V Ljubljani začno v kratkem graditi električno cestno železnico. Delo ima v rokah znana tvrdka Siemens & Halske. — „New York Herald“ poroča po pogovoru nekega svojega sotrudička z Zanardellijem, da Italija ne misli resno več na obnovitev trozveze. Stopiti pa hoče v ožjo dotiko s Francijo. — V terek zvečer so zaključili v Ljubljani sezono slovenskega gledališča. Intendanca je v skrbeh, dobiti v svoje sredo nove vodilne moči, ker dva najpožrtvovalnejša gospoda ne sprejmeta več trudapolnega dela. — Ljudsko štetje v Celju še ni dovršeno. Najbrže se je oglasilo preveč Slovencev, katere sedaj prepisujejo za Nemce. — Državni uradniki so imeli na Dunaju shod, ki je štel 3000 udeležencev. Sprejeli so resolucijo o reformi aktivitetne doklade. — Luccheni se je v ječi nekaj upiral, vsled česar so mu zopet poostri. jeto. — Pred prototniki v Rovinju sta bila obsojena na vislice Anton Gasperini in Antonija udova Gasperini zaradi umora lasta obtoženec, kateri sta zakrivila lani dne 11. okt.

Iz Lizbone poročajo, da 27. tega meseca so se prigodili nemiri v Setubalu proti cerkvi sv. srca Jezusovega, ko je bila polna ljudi. Prišli so na pomoč vojaki. Ranjenih je nekaj oseb, potem so naredili mir.

Narodno gospodarstvo. Nekaj o socializmu.

(Dalje.)

Stroj je usmrtil marsikatero obrt; velika mesta, tovarne združujejo veliko ljudi, ki v prejšnji obrti nima jo več prostora. K istim prihaja vse, kar ima kmetija preveč, in zaradi veseljšega mestnega življenja, mogočega bolj-sega izhajanja tudi mnogo preveč, tako da kmetija nema dosti delavcev. Iz tega združevanja, iz tega jednoličnega opravka gospodarstva tovarne klije zadržni konsum. Kaj je treba posredovalcev med konsumentom in proizvajatelji! Stran s trgovci! Jest, oblačiti se mora vsak. Za to mora biti denar. Milijoni majnih denarjev dajo v prometu velike koristi, če se navedeni posredovalci iz gospodarstva izločijo. Velike konsumne trgovine vodijo lahko konsumentu sami, upravljajo jih lahko z malo plačanimi delavci-pomagaci. Železnice, parobrodji, so vsem na razpolago. Mestne železnice skrajšajo pta do kons. prodajalnic. V veliki množini se kupuje dobro, pristno blago. Umetne, s kruhom napravljene kave ni treba. Velikanske svote, ki bi jih drugače dobil trgovec, pridejo v korist konsumentom v žep. Močnejši so strajki, bojkoti, fužinske zadruge. Moč proti modri, država v državi. S temi zadrugami lahko masa v nečem strahuje svoje gospodarje. Ona da svojo „kundo“, komur hoče. Velikanska korist. In ljudje se vadijo v takih društvihi trgovine, reda v vodstvu gospodarskih knjig, spoznavajo ceno vseh tržnih stvari, spoznavajo, kako kupujejo gospodari tovarn, koliko dobička imajo pri nakupovanju surovin itd. Velikanska, dosedaj se nepoznana šola gospodarstva se odpira v teh konsumnih društvihi. Te kon. zadruge na za nje danih gospodarskih tleh srečno vspevajo. Iz teh kons. zadrug se podajajo delavci v zadruge, v katerih delajo sami na korist vsih delavcev za trg. Te produktivne zadruge niso srečne. Morajo prodajati in s tem postanejo kakor

posamezni proizvajatelji dobičkolovci ter morajo vse storiti, kar zahteva konkurenca. Tako prihajajo na stališče posameznih proizvajateljev ali akcijskih družb. Angleži so v pretečenih 70. letih razvili velikansko gospodarenje zadržnega konsuma. Tam je zibelka tekla prvi združgi. Francozi so produktivno zadrugo gojili in jo do neke veljave spravili. Nemci so pa mojstri v posojilničnem zbiranju denarja mase. Schultze-Dellitsch-Raiffeisen! To vse navajamo v večjih potezah, ker nam je malo prostora na razpolago. Literatura teh zadrug je danes mej Angleži, Francozi, Nemci uprav velikanska. —

Do zdaj je tovarniško gospodarenje vleklo nase vse zanimanje. Iz tega zanimanja je nastala socialna demokracija s teženjem, da se vsa proizvajajoča sredstva in tudi zemljišča odtegnejo zasebni lastnini ter se poddržavijo, oziroma tem potom razlastnja spravijo v last vse človeške družbe. Preiskava zakonov, ki vladajo zdajšnje gospodarstvo, je napolnila velike gospodarske mislece do tega, da je rešitev zdajšnje delujoče mase iz velike bede mogoča le po komunizmu. Na vrhu te literature stojte Karl Marx in Ferd. Lassalle, oba židova velikih duševnih močij, velike omike. — Iz tlakarsko dobe so si rešili prejšnji bogataši, reditelji tlakarskega dela, velikanska zemljišča. Mej temi stoji v prvi vrsti „mrtva roka“, kat. duhovstvo, pa tudi duhovenstvo drugih cerkva. Mej ta grajčtaka so se uvrstili tudi tovarniški bogataši, nakupivši si velikanska zemljišča. Zemljišče je vendar najsigurnejša podlaga življenja, oziroma nalaganja kapitalij. Amerika in drugi svetovi so proizvajali na zemlji, še nič, ali malo s plugom uporabljeni, ceno žito ter živino. Voznja po morju s parobrodji je bila ceno. Tuje žito je ono starejših evropskih kmetij preganjalo, z njim človeka, kmeta, in iz njiv so nastali pašniki. Ovca je prognala človeka. Lastniki zemljišč v mestih so dobivali velikanske dobičke iz njih. Hlase so dajale velike najemnine. V mestih se je iz kmetije pregnano ljudstvo nagnjetilo. Kar pa zemlja rodi, je treba vsem ljudem. Brez kmeta tudi milijarder ne more živeti. Kmet daje največje stevilo delavca in konsumenta. Če ta ne more kupovati, tovarna ne more prodajati. Boj za biti ali ne biti se tudi pri tem vprašanju ustavi, ali je prav, da lasti par tisoč bogatarjev četrt ali celo polovico redilne kmetijske zemlje, pravi delavec, kmet pa se mora izseliti, ali na hrblu ležati, da lože prebije lakoto. Tu so oglasla drugi klic: proč z zasebno lastnino zemljišča, zemlje vsem! Le uživati jo sme človek, ne pa je po zasebni lastnini drugim odtegovati, iz nje dobivati najemnine. Na vrhu mislecev v tem vprašanju stoji American Henry George, na Nemskem Flürschheim, Bachhaus, Herzka. (Dalje pride.)

Zakon o trgovini žita na termine. — Poljedelski minister je naznanil te dni, da predloži v jeseni zakon o preosnovi borzne terminske trgovine s poljedelskimi pridelki. (Trgovina na termine je ona trgovina, ki se sklepa na borzah za določen čas in ki je urejena po borznih navadah. —

Blago se namreč po sklepu trgovine na določen termin ne vsprejme in plača takoj, temveč še-le v določenem času, čez mesec, dva ali več mesecev. Pri sklenjeni kupitji na termin se določa kolikost blaga, njegova kakovost in cena. Vse to pa je po borznih navadah dotičnih borz primerno omejeno. Najnavadnejše se sklepajo terminske kupitje v žitu, kavi, sladkorju, spirutih, bombazu, volni itd.) Minister je pojasnjeval, da ne more še izjaviti, da-li bo ta zakon obsegal prepeved ali pa samo omejitve in preosnovo terminske trgovine. Vsakakor se sklepa, da se terminska trgovina ne odpravi popolnoma, ker je minister rekel, da se bo oziral na vse zakonite trgovinske interese, kateri koristijo tudi poljedelstvu.

Nadalje je bilo iz njegovega govora povzeti, da se bo skušalo vsem opravičenim pritožbam trajno in vspešno odpomoči.

Poslanica. *)

Čenjenemu uredništvu „Gorice“ v Gorici. Oziraje se na Vaš popravek v sobotni številki „Soče“, tikajoč se kolesarskega plesa, čast mi je popolniti trditve „Soče“ gledé dejstva, da Vaš list vpsolanih dveh naznanil gori navedenega plesa ni hotel sprejeti, v sledečem:

Kot tajnik kolesarskega društva „Gorica“ sem prevzel od društvenega in od veseliškega odbora — kljub temu, da je oficijelni list društva le „Soča“ — nalogo, naznaniti ples v obeh domačih listih. To nalogo sem tudi posteno izvršil. „Soča“ je prinašala v vsaki številki dalje sestavke o plesu ter sploh šla gledé potrebne reklame za ples društvu v polni meri na roko. Sočasno s prvo notico v „Soči“ sem poslal tudi na Vaš naslov objavo plesa, in sicer po pošti, to pa v glavnem radi tega, ker so mi vsi gospodje Vašega uredništva popolnoma neznanji.

Na objavo te isto kratke notice čakam še danes.

Dober teden pozneje sem razposlal vabila na enak način ter jedno naslovil tudi na uredništvo „Gorice“. In zopet sem čakal

*) Poslanico, priobčujemo s pristavkom, da ne odgovarja za njo uredništvo. Aranžm kolesarskega plesa je bil v rokah posebnega veseliškega odseka, katerega član je bil t. d. g. t. c. tajnik Vernik, ki sedaj pojasnjuje vso reč, kako in kaj je bilo. S tem so tozadevne naše trditve v „Soči“, odpadle z naših ledij — kako pa je s to rečjo, to pa je razvidno iz te „poslanice“. Ur.

na objavo z ono nestrpnostjo, kakor n. pr. v znani Heinejevi pesmi mož „vom Stamme jener Astra“ bližajočo se kraljico. A nje ni — nje od nikoder ni. Kljub temu popolnoma očividnemu preziranju kolesarskega plesa od strani oficijelnega glasila klerikalne stranke vendar še nisem obupal, marveč pri razposiljanju vabil imel posebno pozornost na več in manj odlične osebe klerikalcev ter povabil vse, ker mi je bilo v prvi vrsti na tem, dokazati gospodom nasprotno stranke, da nas tudi očividno preziranje od nasprotne strani ni razdražilo v toliko, kakor bi to zaslužilo. No, na večer plesa sem imel za ves svoj trud zadoščenje v tem, da sem videl na pozorišču tudi nekaj klerikalcev, ki so bili priča krasnega vspaha kolesarskega plesa.

V Gorici, dne 26. sušca 1901.

Božidar Vernik,
t. č. tajnik kolesarskega društva „Gorica“.

Karol Draščik,

pekovski mojster in sladničar
v Gorici na Kornu št. 3.

Priporoča vsakovrstno pecivo, kolače za hirmance, torte i. t. d.

Priporoča se slavnemu občinstvu za mnogobrojna naročila ter objavlja solidno postrzebno po jako zmernih cenah.

Podpisana priporočata slavnemu občinstvu v Gorici in na deželi, svojo novo urejeno prodajalnico jestvin.

V zalogi imata tudi raznovrstne pijače, n. pr.: francoski Cognac, pristi kranjski brinjevec, domači tropinovec, fini rum, različna vina, goružice (Senf), Ciril-Metodovo kavo in Ciril-Metodovo mlo ter drugo v to stroko spadajoče blago. Postrežba točna in po zmernih cenah.

Z odličnim spoštovanjem
Kopač & Kutin,

trgovca v Semeniški ulici št. 1
v lastni hiši, kjer je »Trgovska obrtna zadruga«

Anton Potatzky v Gorici.

Na srednj. Raštelja 7.

TRGOVINA NA DROBNO IN DEBELO.

Najceneje kupovališče nirnberškega in drobnega blaga ter tkanin, preje in nitij.

POTREBŠČINE

za pisarnice, kadilce in popotnike.

Najboljše šivanke za šivalne stroje.

POTREBŠČINE

za krojače in čevljarje.

Svetinjice. — Rožni venci. — Mašne knjižice.

Šišna obuvala za vse letne čase.

Posebnost:

Semena za zelenjave, trave in detelje.

Najbolje oskrbljena zaloga za kramarje, krosnarje, prodajalce po sejnih in trgih ter na deželi. 2 35-8

Istrski teran.

Podpisana zadruga ima v svoji zalogi še ogromno množino istrskega terana, katerega želi prodati preje nego nastopi vročina. — P. n. gg. trgovci in gostilničarji se opozarjajo, da dobé pri večjem naročilu jako izborno vino po zelo ugodni in nizki ceni.

„Istarska vinarska zadruga“
Pulj (Poja — Istra).

Dobre ure in po ceni!

s 3-letnim pisanim jantrom razpošilja na zasebnike

Hanns Konrad,
totarna ur ter izrez zlatine Most (Česko).

Dobra ura Rem. iz niklja fl. 3 75; srebrna ura Rem. fl. 5 80; srebrna verižica fl. 1 20; budilnik iz niklja fl. 1 95.

Tvrda je odlikovana s c. kr. orlom; ima zlate in srebrne svetlinje iz razstav ter tisoč priznanih pism. — Ilustrovan cenik zastoji!

Anton Obidič,
čevljar
v Semeniški ulici šte. 4
v Gorici
priporoča se
za raznovrstna naročila po meri
za gospe in gospode.
Naročila se izvršuje hitro.

Zaloga piva
prve kranjske eksportne pivovarne na par in tvornice slada
T. Fröhlich-a na Vrhniki-Kranjsko.
Glavni zastopnik za Gorico in deželo:
Josip Rován
v Gorici — Rabatišče št. 20 — v Gorici.

Priporoča se p. n. častitim gg. odjemalcem v mestu in na deželi.
Prodaja izborno pivo v sodčkih po 100, 50, 25 in 12 1/2 litrov ter v plombovanih steklenicah po 1/2 litra.
Tvrda je bila odlikovana za svoje izdelke l. 1900.: v Parizu, Lionu, Bruselju, Rimu in Dunaju s prvimi priznanji.

Dobro urejene in z ledom preskrbljene podružne zaloge imata: g. Franc Furlan, gostilničar in posestnik na Goričici pri Rebku in g. Andrej Šinigoj, gostilničar »Pri levu« v Dornbergu.
Za blagohotna naročila se toplo priporoča rojakom v mestu in na deželi udani
Josip Rován.

Važno za vsakega!
Izvrstno sredstvo je
DURATOR
Podplati, s em namazani (vsake 3-4 ted e enkrat) postanejo trpežnejši, nejemočljivi in elastični. Čevlji ostanejo tudi po dolgi rabi v najboljšem stanu.
Durator se dobro uporablja pri vojaštvu in različni korpo acijah, katerim se je oddal v rabo komaj po dobri preskušaji istega.
Cena: 1 kovinska steklenica z nav. dilom 1 in 2 kroni; po pošti franco ko proti pošiljati 1 krono 20 vin.
Dobiva se v vseh mirodilnicah (drogerijah).
Glavna zaloga:
Dunaj, M. Goldstein, L. Schulerstrasse 7. — Budimpešta, Julius Dobó, V. Lipót: körut 1/b.

Ból ublažujoče ribanje
po dr. Zoltán-u
(Zoltánovo mazilo).
Že mnogo let znano, vspešno nčukujoče sredstvo, katero: e najbolje v orabi pri protinu in revmatizmu.
Olajša in odstrani po kratki uporabi (kar dokazujejo mnoga priznalna in zahvalna pisma) celo mnogo let brez vspaha se zdraveče bolezní.
1 steklenica stane 2 kroni.
Pri vpošiljati zneska 2 K 30 vin. razpošilja franco le arnar
Béla Zoltán, Budimpešta.
Zaloga na Dunaju, lekarna pri „Črnem medvedu“ I., Lugeck 3.
Nikako skrivno sredstvo. Zdravniško pripravljeno.

Zlatarna
Rajko Gasparini
v Gorici, Raštelj št. 5.
Bogata izbér dragotin in zlatih izdelkov.
Velika zaloga srebrnine, vsakovrstnih zlatih in srebrnih ur.
Kupuje in menja drage kamne, obrabljeno zlato in srebro.
Izdeluje vsako delo ali popravo po jako ugodnih cenah.

Zahvala.

O priliki nenadomestne izgube našega preljubljenega soproga ozir. očeta, gospoda

Josipa Fona,

izrekamo tem potom tužnim srcem vsem blagim srcem za izkazana odkritosrčna sočutja in sožalja — toli pismena kakor tudi ustmena — svojo najprisernejo zahvalo.

Iskreno zahvaljujemo preč. duhovščino ter vse sorodnike, prijatelje in sploh vse udeležence mnogobrojnega sprevoda, kateri so prišli od daleč in blizu, da so skazali ranjkemu zadnjo čast. Posebno pa še zahvaljujemo slov. podporno društvo v Gorici, katero je spremlilo z zastavo mnogostevelno svojega souda k zadnjemu počitku; enako tudi vrle solkanske pevce za ginljivo petje na grobu ter vse darovatelje krasnih nagrobnih vencev.

Bog plati!

V Solkanu, dne 28. sušca 1901.

Žalujoča rodbina.

Chief-Office: 48, Brixton-Road, London, SW.

Na koček sladkorja naj se vzame po rabi 20 do 40 kapljic

A. Thierry-jevega balzama

da se po-pesti preba hampa ter odstrani in o lsi žezoba. Balzam nara imel varstveno znamko venčeno sesto in na koškem zamahu vstopeno lino: Samo pristno. — Dobiva se v vseh lekarnah. Po pošti franko 12 majhni ali 6 ve jih steklenic 4 krono. Steklenice za poskus s emkom in imenikom zalog vseh dežel sveta pošilja po predplačilu 1 K 10 vin. lekarna A. Thierry-jeva tvornica v Pregradu pri Rogatcu-Slatini. Varje naj se pomariti in naj se pazi na varstveno znamko vsakojemu sedru, ki je v vsaki kulturni državi registrirano.

Riccardo Brass

Gorica

zaloga vin in špirta na debelo.
Ulica Vetturini šte. 11.

Domača, istrska in dalmatinska vina ter žganja prve vrste po nizkih cenah.

Veliko zalogo
šivalnih strojev, dvokoles in slamoreznic
raznih sistemov prve angleške tovarne „Helffer-ima“
SAUNIG & DEKLEVA V GORICI
ulica Munclpio št. 1
mehanična delavnica v Nunski ulici št. 16
kjerže bila prej prodajalnica.

V zalogi imamo nad 100 šivalnih strojev vsake vrste na razpologo, kakor za šivilje, krojače, čevljarje in sedlarje, tudi za umetno vezenje (Stickeri).

Cene so v gotovini od 80 gid. naprej.
Z nami je vsaka konkurenca nemogoča!
Se toplo priporočamo z odličnim spoštovanjem udani
SAUNIG & DEKLEVA.

„SLAVIJA“

vzajemno zavarovalna banka v Pragi
sklepa
zavarovanja na smrt in na doživetje, doto otrokom, pokojnine in različna zavarovanja.

25-letni mož zagotovi proti četrtletni zavarovalnini K 6-42 zaostalim svojim K 1000—, plačilno takoj po njegovi smrti ali pri doživetju 60. leta. Po petletnem plačevanju zmanjšuje se zavarovalnina za dividendo.

Najugodnejši pogoji. — Ves dobiček pripada članom.

V poslednjih letih je bilo izplačano 10 odstotkov zavarovalnine.

Izplačana dividenda	K 716.541-28
Reserve in fondi	K 20.579.494-88
Dosedanja izplačila	K 62.922.942-86

Pojasnila in tarife radovoljno pošilja

generalno ravnateljsivo banke „SLAVIJE“ v Pragi
na Havličkovem trgu,

kakor tudi nje generalni zastop v Ljubljani.

Prva slovenska trgovina z železjem v Gorici

Konjedic & Zajec

(prej G. Darbo)

pred nadškofijo št. 5. Podružnica konec Raštela št. 2.

Zaloge v ulici Moretti št. 12, v Gosposki ulici št. 7. v posojilnični hiši.

Priporoča po najnižjih cenah svojo bogato zalogo najboljšega štajerskega železa, železne, cinkaste, pocinjene in medene ploščevine, orodja za razne obrti in pohišnega, štedilna ognjišča, peči, cevi in predpečnike, nagrobne križe.

Vsakovrstne okove za pohišivo in stavbe. Prevzemata vse naročbe za vsakovrstne stavbe in druga podjetja.

Glavna zaloga za Gorico in okolico izdelkov c. kr. privilegovanih livarn.

Pripoznano najboljših patentovanih kotlov gosp. Nussbaum-a v Ajdovščini po tovarniških cenah.

Edina zaloga najboljšega koroškega Acalon in Brescian-jekla.

Zaloga Portland in Roman-Cementa, kmetijskih strojev iz prvih tovarn. Kupujeta staro železje in kovine po najvišji dnevni ceni.